

Innhold

Forord	13
Innledning	
Å bygge broer: samarbeid på tvers i yrkesfag	15
<i>Britt Karin Utvær, Elin Bø Morud, Kari Hansen, Klara Rokkones og Kristian Firing</i>	
Innledning	15
Innholdet i boka	17
Presentasjon av kapitlene i boka	18

DEL 1 UTFORDRINGER OG MULIGHETER INNENFOR YRKESFAGLÆRERUTDANNING

Kapittel 1	
Nye yrkesfaglærerstudenter og betydningen av læringsfellesskap	23
<i>«Det er bare å holde ut, det blir bedre»</i>	
<i>Lene Hylander og Eli Smeplass</i>	
Innledning	23
Vårt utviklingsprosjekt	25
Hvorfor læringsfellesskap?	26
Profesjonspedagogikkens formål	27
Digital omlegging under koronapandemien	29
Hva kjennetegner læringsfellesskapet?	31
Studentenes opplevelser av emnet	32
Diskusjon	37
Avslutning	40

Kapittel 2**Spenningsfeltet mellom praktiske kunnskapsformer og summative vurderinger i yrkesfaglærerutdanningen** . . . . . 41*Arve Leraand, Eli Smeplass og Lene Hylander*

Innledning	41
Kunnskap i handling	43
Utdanningsbyråkratiets kvalitetssystemer	45
Studie av emnebeskrivelser	47
Våre funn	48
Digitale arbeids- og vurderingsformer	51
Bygge broer	53

Kapittel 3**Veier, broer og barrierer** . . . . . 55***Erfaringer med ERASMUS+-prosjekt ved lærerutdanningen for yrkesfag****Britt Karin Utvær, Jon Sverre Hårberg og Siri Husa Ramlo*

Innledning	55
Internasjonalisering som kvalitetsfremmende virkemiddel	56
Bologna-erklæringen og kvalitetsreformen	57
Internasjonalisering av utdanningen	58
Interkulturell kompetanse	58
Språklig kompetanse	59
Digital kompetanse	60
Et prosjekt blir til	60
Veien frem mot innvilget prosjekt	61
OPVET	62
Datagrunnlag og analyse	63
Funn og diskusjon	64
Manøvrere gjennom barrierer på veier til økt fysisk mobilitet	64
Barrierer og passasjer på veier til økt kvalitet og relevans av fysiske mobiliteter	66
Kunsten å bygge nye veier og broer – internasjonalisering av utdanningen	68
Bærekraft i internasjonalisering av utdanningen – passasjer til å styrke kvalitet og skape relevans	69
Virtuelle broer i et grenseløst digitalt landskap og tettere bånd mellom samarbeidende organisasjoner i yrkesfaglærerutdanning	70

Kapittel 4

Didaktisk bruk av MOOC som digital læringsressurs innenfor yrkesfaglærerutdanning	72
<i>Siri Husa Ramlo, Ove Edvard Hatlevik og Britt Karin Utvær</i>	
Innledning	72
Læreren og elevens digitale ferdigheter	73
Digitale læringsressurser og MOOC	74
Utvikling av digitale ferdigheter	74
Rammeverk for lærerens PfdK	75
Undervisningsmodell	77
Digital didaktikkmodell	77
Digital didaktikkmodell og PfdK	78
Utviklingsprosjektet	79
Metode	80
Deltakere og datamateriale	80
Analysearbeidet	81
Didaktisk bruk av MOOC som digital læringsressurs innenfor yrkesfaglig utdanning	81
Lærer- og elevforutsetninger	81
Kompetansemål	83
Faglig innhold	84
Undervisnings- og arbeidsmåter	85
Undervisvurdering	87
Avslutning	89

Kapittel 5

Nyutdannede yrkesfaglærere: Hvordan vurderer de studiet sammenlignet med andre lærerstudenter?	90
<i>Eli Smeplass</i>	
Innledning	90
Yrkesfaglærere som studentgruppe	92
Fremgangsmåte	94
Om utvalget	95
Motivasjon for å bli yrkesfaglærer	97
Yrkesfaglærerstudentenes refleksjoner om egen studietid	100
Ulike oppfatninger av studiet	100
Hvordan bygge bro mellom teori og praksis?	103
Yrkesfaglærerutdanningens utfordringer	105

 DEL 2 ELEVER, YRKESFAGLÆRERE OG YRKESFAG-
LÆRERUTDANNERE I UTDANNING OG ARBEIDSLIV
Kapittel 6**Opplevelse av sammenheng hos elever i skoledelen****av yrkesopplæringen** ..... 109*Grete Hanssen, Gørill Haugan og Britt Karin Utvær*

Innledning 109

Salutogenese – opplevelse av sammenheng 110

Tidligere forskning 113

Dybdelæring 114

Metodisk tilnærming 115

Utvalg 115

Datainnsamling 115

Analyse av data 116

Presentasjon av funn 116

Meningsfullhet 116

Begripelighet 118

Håndterbarhet 120

Diskusjon 121

Ulike GMR som styrker elevenes OAS 121

Hvordan kan yrkesfaglæreren styrke elevenes OAS? 123

Avslutning 124

Kapittel 7**Yrkesfaglærere og ungdomsskolelærere i et profesjonelt****læringsfellesskap** ..... 126*Dan-Anders Normann og Klara Rokkones*

Innledning 126

Fagfornyelsen (LK20) – formål, relevans og samarbeid i opplæringen 127

Yrkesfaglærers undervisningskompetanse 129

Teoretisk forankring 129

Profesjonelle læringsfellesskap 129

Praksisfellesskap 130

Relevant forskning 130

Metode 132

Datainnsamling og analyse 133

Forskningsetikk 134

Tematisk analyse 134

Presentasjon av studiens funn 137

Styrker praksisfellesskapets kunnskapsgrunnlag 137

Tverrfaglig samarbeid	137
Relasjonsnettverk og deltakelse i læringsfellesskap	138
Drøfting	140
Avslutning	143

Kapittel 8

Yrkesopplæring i fengselet: brobygging fra fengsel til samfunnet	146
---	------------

Arve Leraand, Trygve Steiro og Kristian Firing

Innledning	146
Fengselet som en total institusjon	147
Humanitet og pedagogikk bak murene	147
Relasjoner og møter	148
Metode	149
Resultater: yrkesopplæring som brobygging	150
Helt blanke ark	150
Å finne motivasjonen	152
Tillit og relasjon	153
Mesterlære i verkstedet	154
Diskusjon	155
Hvorfor praksisfellesskap?	155
Hvorfor erfaringslæring?	156
Studiens svakheter og naturalistisk generalisering	157
Avslutning	158

Kapittel 9

Fra tenking og emosjon til mestring og profesjon: skriving

på yrkesfag	159
------------------------------	------------

Mette Meidell og Kristian Firing

Introduksjon	159
Lærerspesialistutdanningen	160
Studiens kontekst	160
Teoretiske perspektiver på skriveprosessen	161
Språket som verktøy	161
Ulike typer skriving	161
Skriveopplæring	162
Mestringstro	162
Metode	163
Datasamling	163
Dataanalyse	163
Skriving på lærerspesialistutdanningen: fire integrerte prosesser	165
Tenking: man forandrer hvordan man tenker	165
Emosjoner: øker lysten til å skrive	166

Mestringstro: så vidt gjennom niende til master	168
Profesjonsutvikling: sterke meninger om pedagogikk og lærerrollen . .	169
Diskusjon	171
Brobygging mellom praksis og teori	171
Brobygging mellom tidligere og nye erfaringer	172
Brobygging mellom lærere og elever	172
Avsluttende kommentarer	173

Kapittel 10

Broen mellom yrkesopplæring i fysiske og digitale rom	174
--	------------

Jon Sverre Hårberg og Kari Hansen

Innledning	174
Kapittelets oppbygning	175
Det fysiske opplæringsrommet – å lære i et praksisfelleskap	175
Å lære i digitale landskap	178
Forutsetninger for å lære av og med digitale læringsressurser	178
Intensjoner om å skape en digitalt kompetent lærer	179
Metode	180
Etiske overveielser	181
Studiens funn	181
Yrkesopplæring i det fysiske rommet	181
Læring i digitale rom	183
Diskusjon	185
Praksisfelleskapet som forsvant!	185
Utfordringer med å lede læringsprosesser i digitale rom	187
Implikasjoner på veien fra fag- og yrkesopplæring i fysiske rom til læring i digitale rom	188
Lysglimt med elevenes læring i det digitale rommet	189
Avslutning	189

Kapittel 11

Ny som yrkesfaglærer: i spenningsfeltet mellom to verdener	191
---	------------

Kari Hansen, Julie Leonardsen og Sissel Utgaard

Innledning	191
Problemstilling	193
Kapittelets oppbygning	193
Tidligere forskning: fra fagarbeider til lærer	193
Teoretisk forankring	195
Forskningsdesign og metode	196
Deltakere, kontekst og datainnsamling	196
Analyse	197
Forskningsetikk	198

Studiens funn	198
Kunnskaps- og læringssyn	198
Rolleforståelse	200
Tilhørighet	201
Diskusjon	202
Profesjonell og praktisk yrkeskunnskap møter yrkesopplæring i skole	202
Rolle og identitet i endring	203
Sammen eller alene – yrkesfaglæreres opplevelse av tilhørighet i skolekulturen	204
Fagarbeider eller lærer – ja takk, begge deler!	205
Implikasjoner	206
Yrkesfaglærerutdanningens rolle	206
Bidragsyter i spenningsfeltet mellom skole og arbeidsliv	207
 Kapittel 12	
Utvikling av profesjonelle læringsfellesskap i yrkesfagene	208
<i>Videreutdanning er mer enn individuell kompetanseheving</i> <i>Elin Bø Morud og Klara Rokkones</i>	
Innledning	208
Teoretisk rammeverk	210
Profesjonsfaglige fellesskap og profesjonelle læringsfellesskap	210
Videreutdanning som kompetanseheving	212
Metode	212
Kontekst og deltakere	213
Utvalg av skoler	213
Datakilder	213
Analyse av intervjuene	214
Skolene	214
Skole 1	214
Skole 2	215
Skole 3	215
Skole 4	215
Funn og drøfting	215
Videreutdanning som pådriver for profesjonsfaglige fellesskap	216
Forsknings- og utviklingsarbeid som et virkemiddel for å utvikle skolens praksis	218
Avslutning og implikasjoner	220

Appendiks 1	222
Appendiks 2	223
Appendiks 3	224
Litteratur	226
Om forfatterne	250
Stikkord	255